

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 569/2017 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om inrättande av en äldreombudsmannatjänst

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 569/2017 rd undertecknat av riksdagsledamot Merja Mäkisalo-Ropponen /sd:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta för att inrätta en äldreombudsmannatjänst?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

När lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (nedan lagen om äldre-service) bereddes fördes även diskussioner om behovet av en separat äldreombudsmannatjänst. Då drog man slutsatsen att den befintliga lagstiftningen och lagen om äldre-service, som då var under beredning, ger tillräckliga redskap för att garantera att den äldre befolkningens bästa och rättigheter ska förverkligas samt för uppföljningen av effekterna av levnadsförhållandena och det samhälleliga beslutsfattandet.

I lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården bestäms om socialombudsmän som fungerar som stöd för kunderna inom kommunens socialvård. Till socialombudsmannens uppgifter hör rådgivning, information och åtgärder för att främja klientens rättigheter och för att rättigheterna ska bli tillgodosedda. Socialombudsmannen är dessutom skyldig att följa hur klienternas rättigheter och ställning utvecklas i kommunen och årligen till kommunstyrelsen avge en redogörelse för detta.

I lagen om äldre-service bestäms om kommunens skyldighet att som ett led i kommunens strategiska planering planera sina åtgärder för att stödja den äldre befolkningens välbefinnande, hälsa, funktionsförmåga och förmåga att klara sig på egen hand. Planen ska även inkludera åtgärder för att ordna och utveckla den service och närståendevård som äldre personer behöver.

Det organ som ansvarar för socialvården i kommunen ska varje år inom sitt område utvärdera om den socialservice som äldre personer behöver är tillräcklig och hurdan kvalitet den håller. För utvärderingen ska kommunen inhämta synpunkter från klienter och anställda. Socialombudsmannens rapport ska beaktas i utvärderingen och resultaten av utvärderingen ska sändas för kännedom till kommunens revisionsnämnd.

I regeringens proposition angående ordnandet av social- och hälsovården föreslås att kommunerna i fortsättningen ska bevaka kommuninvånarnas levnadsförhållanden, välfärd och hälsa och de faktorer som påverkar dessa i varje område och inom varje befolkningsgrupp. En rapport om kommuninvånarnas välfärd och hälsa och om de åtgärder som har vidtagits ska varje år

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 569/2017 rd

lämnas till kommunfullmäktige. Dessutom ska en välfärdsberättelse tas fram för kommunfullmäktige en gång per fullmäktigeperiod.

Enligt förslaget ska även de kommande landskapen i förväg bedöma och beakta effekten av beslut på olika befolkningsgruppers välfärd och hälsa. Landskapet ska varje fullmäktigeperiod utarbeta en regional välfärdsberättelse för landskapsfullmäktige. Berättelsen ska gälla befolkningens välfärd och hälsa, faktorer som påverkar dessa och de åtgärder som vidtagits. Den ska utarbetas i samarbete med kommunerna i området.

För att säkerställa att servicen är högkvalitativ, säker och tillbörlig bestäms såväl i lagen om äldre-service som i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården om egenkontroll vid verksamhetsenheterna. För egenkontrollen ska det utarbetas en plan för egenkontroll. Planen ska vara offentligt framlagd, förverkligandet av den ska följas upp regelbundet och verksamheten utvecklas om brister framkommer i uppföljningen.

Dessutom bestäms i socialvårdslagen om personalens anmälningsskyldighet så att personer som ingår i socialvårdens personal ska meddela den chef som ansvarar för verksamheten om de i sitt arbete lägger märke till ett missförhållande eller en uppenbar risk för ett missförhållande vid tillhandahållandet av socialvård för klienten. Den chef som tar emot anmälan ska vidta åtgärder för att rätta till missförhållandet eller avvärja risken för ett missförhållande. Om så inte sker ska saken anmälas till tillsynsmyndigheten som i sista hand kan meddela ett föreläggande för att undanröja missförhållandet och besluta om vidare åtgärder i ärendet.

Ansaret för tillsynen av kommunernas social- och hälsovård respektive privata sektorns social- och hälsovård ligger på regionförvaltningsverken och i fråga om nationella aktörer på Valvira. Tyngdpunkten inom tillsynen ligger på förhandstillsyn, dvs. styrning, rådgivning och uppföljning. Om förhandstillsynen inte ger önskat resultat kan tillsynsmyndigheten med olika medel för tillsyn i efterhand ingripa i de missförhållanden som upptäckts. Till dessa medel hör anmärkning, uppmärksamgörande, föreläggande om avhjälpande av brister, avbrytande av verksamheten och förbud mot användning av en verksamhetsenhet eller en del av den. Tillsynsmyndigheten kan förplikta kommunen eller den privata serviceproducenten att iaktta ett föreläggande vid vite eller vid äventyr att verksamheten förbjuds eller avbryts.

Med hänvisning till ovan framlagda synpunkter anser regeringen att den befintliga lagstiftningen samt den lagstiftning som bereds ger tillräckliga redskap för att säkerställa äldre personers ställning.

Helsingfors 20.12.2017

Familje- och omsorgsminister Annika Saarikko